

Tyresö kommun
Samhällsbyggnadsförvaltningen
Göran Bardun, Kommunekolog
08-5782 93 51
goran.bardun@tyreso.se

YTTRANDE
2015-02-12
1 (15)

Diarienummer
2014KSM1111

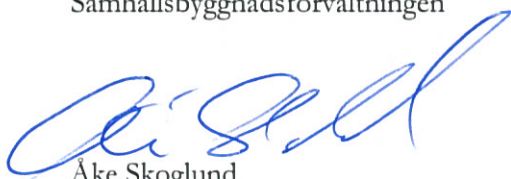
Miljö- och samhällsbyggnadsutskottet

Samråd över förslag till förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer för norra Östersjöns vattendistrikt

Förslag till beslut

Miljö- och samhällsbyggnadsutskottet beslutar att anta samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse som svar på Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns remiss och överlämna ärendet vidare till kommunstyrelsen.

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Åke Skoglund
Förvaltningschef

Göran Norlin
Miljö- och trafikchef

Sammanfattning

Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt har skickat ut samrådshandlingar över förslag till förvaltningsplan, åtgärdsplan, miljökvalitetsnormer, miljökonsekvensbeskrivning, lista över förslag till miljökvalitetsnormer (MKN) för vattenförekomster i Tyresö kommun samt åtgärdsprogram för Tyresån och Kalvfjärden-Ällmorafjärden. Dessa dokument

kommer ligga till grund för Vattenförvaltningens nya verksamhetsperiod 2015-2021. Samrådstid till och med 30 april 2015.

Europeiska unionen arbetar sedan år 2000 med en gemensam vattenpolitik som syftar till att alla medlemsländer ska arbeta för bättre miljösituation i sjösystem, kustvatten och i grundvattenförekomster. Målet är att på sikt nå god ekologisk och kemisk status för flertalet vattenförekomster. Sverige är indelat i fem vattendistrikt med var sin länsstyrelse som vattenmyndighet. Tyresö tillhör distrikt Norra Östersjön. Miljökvalitetsnormer, MKN, finns för ytvatten- respektive grundvattenförekomster. För ytvatten redovisas kemisk och ekologisk status och för grundvatten kemisk och kvantitativ status.

I Norra Östersjöns vattendistrikt finns ett antal stora utmaningar, varav tre är mest centrala:

* Övergödning av sjöar, vattendrag och kustvatten som beror på stor tillförsel av kväve och fosfor från främst vägar, tätortsbebyggelse, enskilda avlopp samt jordbruk.

* Fysisk påverkan på vattenmiljön, ofta äldre åtgärder i form av dammar, kraftverk, markavvattning, sänkning av sjöar och uträtning av vattendrag.

* Miljögifter, både historiska som förorenad mark, diffusa utsläpp såväl som recenta utsläpp från industrier och hushåll.

Flertalet av de vattenförekomster som Vattenmyndigheten redovisar för Tyresö har måttlig eller dålig status, det är en mycket stor åtgärdsinsats som krävs för att dessa vatten ska närma sig god status, ekologisk såväl som kemisk, inom kommande vattendirektivcykler (2015-2021, respektive 2021-2027). Endast två vattenförekomster uppnår god ekologisk status, Stensjön och Långsjön-Åva.

Sammantaget är det ett stort och omfattande arbete nedlagt i samrådshandlingar och i den digitala databasen VISS. Samhällsbyggnadsförvaltningen har några synpunkter på planerna.

Förslag till förvaltningsplan

Större fokus för dagvatten och enskilda avlopp i tätorten

Dagvattenfrågorna bör synliggöras mer i texten. Påverkan från jordbruket är en mycket stor faktor i distriktet men i tätorterna och då i synnerhet i Stockholmsregionen så utgör dagvattnets påverkan på de tätortsnära vattnen en mycket större andel lokalt i distriktet, i Tyresån och Kalvfjärden etc står dagvattnet för 75-80% av påverkan på vattnen. I Kalvfjärden upp till 90-95%. Med växande kommunbefolkning så är dagvattnet vår centrala vattenmiljöfråga i Tyresö, därefter förekomsten av kvarvarande enskilda avlopp.

Kommunen har ytvatten som tillhör kustvattenområdena (ingår alltså inte i Tyresån eller Åvaån) och som är i behov av olika åtgärder. Eftersom de är tätortsnära och har höga vattenanknutna värden så är önskvärt att dessa mindre vattenområden kan komma med i kommande vattenförvaltningscykler.

Förslag till åtgärdsplan

Trafikverkets ansvar för dagvattenåtgärder bör tydliggöras. I programmet saknas Trafikverkets betydelse som markägare och verksamhetsutövare att ta ansvar för sina vägsystem och dagvattenåtgärder för dessa. I Tyresö främst för de regionala vägarna Gudöbroleden och delar av Tyresövägen.

Värdefullt med fler fria vandringsvägar i sjösystemen. Finansiering av åtgärder för att ge fria vandringsvägar vid dämmen och därmed högre ekologisk status bör prioriteras. Förvaltningen anser det av stor vikt för att kunna uppfylla vattendirektivets krav på god ekologisk status är att fria vandringsvägar för fisk och andra organismer kan återskapas. Länsstyrelsen har ett viktigt arbete att driva denna fråga i samarbete med verksamhetsutövare. Viktiga projekt kan stoppas av att det saknas ekonomi för åtgärden, önskvärt är att Vattenmyndigheterna i någon form kan arbeta för att upprätta en fond för att underlätta åtgärder genom delfinansieringslösningar för prioriterade projekt som bedöms ge stora vattenmiljövinster.

Skyddad naturmark ger även fortsatt skydd för våra vatten. Nyttan av skyddad natur är en viktig parameter även för att behålla eller uppnå god status i våra vatten, Tyresö kommun avser framöver att inrätta flera nya naturreservat som också gynnar vattenkvaliteten i de nedre delarna av Tyresån och i fjärdarna.

Mindre vattenområden redovisade i Vatteninformationssystem Sverige. Förvaltningen anser det är mycket bra att även en del av de mindre sjöarna nu redovisas i databasen VISS.

Åtgärdsbilagan för Tyresån-Kalvfjärden. Större fokus för dagvatten och enskilda avlopp i tätorten behövs för dess avrinningsområden. Se vidare under synpunkter under förvaltningsplanen.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt har skickat ut samrådshandlingar över förslag till förvaltningsplan, åtgärdsplan, miljökvalitetsnormer, miljökonsekvensbeskrivning, lista över förslag till miljökvalitetsnormer (MKN) för vattenförekomster i Tyresö kommun samt åtgärdsprogram för Tyresån och Kalvfjärden-Ällmorafjärden.

Dessa dokument kommer ligga till grund för Vattenförvaltningens nya verksamhetsperiod 2015-2021. Samråd tid till och med 30 april 2015. Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund, SMOHF, lämnar in ett eget remissvar till Vattenmyndigheten för sin tillsynsverksamhet i medlemskommunerna.

Europeiska unionen arbetar sedan år 2000 med en gemensam vattenpolitik som syftar till att alla medlemsländer ska arbeta för bättre miljösituation i sjösystem, kustvatten och i grundvattenförekomster. Målet är att på sikt nå god ekologisk och kemisk status för flertalet vattenförekomster.

Ramdirektivet för vatten, som reglerar detta arbete, har införts i den svenska lagstiftningen via miljöbalken och tillsammans med vattenförvaltningsförordningen. Kommunernas roll i vattenvårdsarbetet är centralt för att arbetet ska nå framgång. Vattensystem är tröga system, där det tar lång tid för förbättrande åtgärder att nå effekt. Långsiktighet i vattenvårdsarbetet är därför mycket viktigt.

Sverige är indelat i fem vattendistrikt med var sin länsstyrelse som vattenmyndighet. Tyresö tillhör distrikt Norra Östersjön:

Norrbottnen – Bottenvikens vattendistrikt

Västernorrland – Bottenhavets vattendistrikt

Västmanland – Norra Östersjöns vattendistrikt

Kalmar – Södra Östersjöns vattendistrikt

Västra Götaland – Västerhavets vattendistrikt

Miljökvalitetsnormer, MKN, finns för ytvatten- respektive grundvattenförekomster. För ytvatten redovisas kemisk och ekologisk status och för grundvatten kemisk och kvantitativ status. I vatteninformationssystemet VISS redovisas med årtal när redovisade vattenförekomster förväntas uppnå god status och även aktuell statusklassning. VISS är en webbaserad databas som har vattenmyndigheterna, länsstyrelserna samt Havs- och vattenmyndigheten som huvudman.

Ytvatten delas inom vattenförvaltningen in i vattenförekomst respektive övrigt vatten. Vattenförekomst är de ytvatten som har tilldelats miljökvalitetsnormer utifrån ekologisk respektive kemisk status: Det är sjöar som har en areal omfattande $>1 \text{ km}^2$, vattendrag som har ett tillrinningsområde $>10 \text{ km}^2$. För grundvattenförekomster har satts en gräns om att de ska kunna försörja fler än 50 personer.

Sammanfattning av remissen

Hela samrådet omfattar över 700 sidor text samt information i databasen VISS, Vatteninformationssystem Sverige, ett omfattande material för alla parter att ta in och utvärdera.

Förslaget till *förvaltningsplan* är en sammanfattning av tidigare förvaltningscykel och beskriver revideringar av miljökvalitetsnormer och miljökonsekvensbeskrivning samt åtgärdsprogram.

Förslaget till *miljökvalitetsnormer* grundas på de statusklassificeringar för olika vattenförekomster som gjorts och ger en bedömning av möjligheterna för att vattnen kan uppnå god status inom angiven tidsram. Miljökvalitetsnormen är ett kvalitetskrav.

Varje vattenförekomst får en miljö kvalitetsnorm som anger vilken status som vattnet ska uppvisa vid en given tidsgräns. Kommuner, länsstyrelse och andra berörda myndigheter har ansvar för att normerna kan infrias.

Förslaget till *åtgärdsprogram* visar på vad som krävs för att MKN ska kunna infrias i olika vattenförekomster. Programmet riktar sig till kommunerna, länsstyrelsen och övriga berörda myndigheter som har att infria de uppsatta åtgärdsförslagen i handling under verksamhetscykeln. Åtgärdsprogrammet ska peka ut de mest effektiva åtgärderna, vem som gör arbetet och ge en uppskattning av åtgärdernas förväntade effekt.

Miljökonsekvensbeskrivningen som åtföljer åtgärdsprogrammet ger en beskrivning av processen för att ta fram förslagen till miljöbedömning och bedömer också om de föreslagna åtgärderna kan antas ge betydande miljöpåverkan.

Stora vattenutmaningar väntar

I Norra Östersjöns vattendistrikt finns ett antal stora utmaningar, varav tre är mest centrala:

* Övergödning av sjöar, vattendrag och kustvatten som beror på stor tillförsel av kväve och fosfor från främst vägar, tätortsbebyggelse och jordbruk.

* Fysisk påverkan på vattenmiljön, ofta äldre åtgärder i form av dammar, kraftverk, markavvattning, sänkning av sjöar och uträtning av vattendrag.

* Miljögifter, både historiska som förorenad mark, diffusa utsläpp såväl som recenta från industrier och hushåll.

I den föreslagna förvaltningsplanen finns förslag på nya vattenförekomster. Dessa är preliminära och förväntas bli beslutade MKN i december 2016.

Vattenförekomster i Tyresö kommun 2014 och förslag till MKN

Vattenförekomst	Typ	ekologisk status	kemisk status	kem. status, ej Hg	kvantitativ status
Drevviken	sjö	måttlig	uppnår ej god	uppnår ej god	
Tyresån	vattendrag	dålig	uppnår ej god	uppnår ej god	
Stensjön	sjö	god	uppnår ej god	god	
Långsjön (Åva)	sjö	god	uppnår ej god	god	
Kalvfjärden	kust	måttlig	uppnår ej god	god	
Ällmorafjärden	kust	måttlig	uppnår ej god	god	
Visvassfjärden	kust	måttlig	uppnår ej god	god	
Åvaviken	kust	måttlig	uppnår ej god	god	
Gränöfjärden	kust	måttlig	uppnår ej god	god	
Erstaviken	kust	måttlig	uppnår ej god	god	
Ingaröfjärden	kust	måttlig	uppnår ej god	god	
Trollbäcken	grundvatten		god		god

I Tyresö är ovanstående vatten definierade som vattenförekomster enligt Vattenmyndigheten och redovisad i www.viss.se. Kolumnen "kemisk status, ej Hg" redovisar statusklassning när parametern kvicksilver räknats bort. Förhöjda halter av kvicksilver gäller i stort sett för hela landet. Alla förslag till MKN för ytvattenförekomster finns mer detaljerat redovisat i bilaga till skrivelsen.

Beskrivning av status för Tyresös vattenförekomster

Ytvattenförekomster:

Tyresån

Det stora vattendraget i Tyresö är Tyresån och kommunen har sedan 1993 deltagit i vattenvårdssamarbete med övriga ingående kommuner i sjösystemet. Sedan 2008 bedrivs samarbetet inom Tyresåns vattenvårdsförbund.

Vattendraget rinner genom sex kommuner innan huvudfåran når Kalvfjärden via utloppen vid Follbrinksströmmen (naturligt, men uppdämt) respektive via utloppet vid Uddby kraftverk i Albysjön (sprängt utlopp, uppdämt med småskaligt vattenkraftverk). Dessa två dämmen samt fördämningen vid Nyfors utgör de viktigaste skälen varför sjösystemet inte når god ekologisk status för närvarande. Om vandringshindren avhjälpas så att naturligt vandrande fisk och andra organismer fritt kan passera genom sjösystemet kan också en omklassning bli aktuell.

Ytvattenförekomsterna **Drevviken** och **vattendraget Tyresån** små möjligheter att nå god ekologisk respektive kemisk status till 2021. Under 1990-talet och början av 2000-talet kunde sjunkande halter av kväve och fosfor ses i analysvar från vattenprover, men under senare år har denna trend planat ut. Ökade insatser för att rena dagvatten krävs och planeringen och anläggandet av en ny

större dagvattendamm är planerad att starta 2015. För att kunna bryta denna negativa trend i sjösystemet krävs dels en omfattande ökning av dagvattenrelaterade åtgärder för att åtminstone behålla dagens nivåer av närshalter i de centrala sjöarna i Tyresån inom kommunen.

Tyresö likväl som övriga kommuner inom Tyresåns avrinningsområde är i gång med omfattande nybyggnadsprojekt i tätorterna och det finns också många nya projekt som startar de närmaste åren. Här tas höjd för att göra dagvattenåtgärder där så finns plats och möjlighet. En ökad befolkning i kommunen och tillrinningsområdet genererar mer hårdgjorda ytor, ökade volymer dagvatten och snabbare avrinning av ytvatten till sjöar och vattendrag. Detta ger förutsättning för ökad transport av näringsämnen och ökad mängd närsalter till i sjösystemet.

Några av föreslagna åtgärder för Tyresö kommun i nuvarande åtgärdsprogram för Tyresån (2010-2015):

Drevviken – skärmbassänger vid dagvattenutsläpp, anläggning av intermittenta våtmarker i låga lägen, sedumtak på kommunala byggnader.

Vattendraget Tyresån – skärmbassäng vid dagvattenutsläpp, anläggning av intermittenta våtmarker i låga lägen, anläggande av större dagvattenanläggning (2015-), renovering av badplats.

Avaåns sjösystem

Tyrestasjöarna **Stensjön** och **Långsjön** är föreslagna som nya vattenförekomster för denna vattenförvaltningscykel 2015-2021. De har god ekologisk status men uppnår inte god kemisk status beroende på förhöjda kvicksilverhalter.

Kustvatten

Tyresös kustvatten – **Kalvfjärden, Ällmorafjärden, Vissvassfjärden, Ävaviken, Gränöfjärden, Erstaviken** samt **Ingaröfjärden** – uppnår inte en god ekologisk respektive kemisk status under perioden till 2021. Den kemiska statusen är god om kvicksilver borträknas.

Allt kustvatten i området och även utsjön är övergödda och en stor del av kväve- och fosfortillförseln kommer från närliggande vattenförekomster. Bara lokala åtgärder i avrinningsområdet klarar inte ensamt av att uppnå miljö kvalitetsnormerna för att nå god status i vattnen. Det krävs även att Östersjöländernas gemensamma åtgärdsprogram och havsmiljödirektivet genomförs.

Beroende på fördröjning, tröghet i de biologiska och kemiska systemen så kommer inte åtgärder ge omedelbar effekt på näringsstatus i vattnen. Därför föreslår Vattenmyndigheten att normen för vattenförekomsten fastställs till god status med tidsundantag till 2027 beroende på naturliga förhållanden.

Från förvaltningens sida vill dock riktas tveksamheter för att även tidsrespien till år 2027 är för kort tidshorizont för att få balans i Östersjöns ekosystem och i våra kustvattens vattenkemi. I Tyresö finns Tyresåns två utflöden i Kalvfjärden och detta vattnen ger betydande påverkan på havsviken Kalvfjärden-Ällmorafjärden.

Följande föreslagna åtgärder finns med för kustvattnen i nuvarande åtgärdsprogram för Tyresån (2010-2015):
Ekologisk känslighetsstudie för Kalvfjärden-Ällmorafjärden för ökad kunskap om vattenutbyte och kustvattnets sårbarhet.

Grundvattenförekomst:

Grundvattenförekomst **Trollbäcken** är föreslagen god kemisk såväl som kvantitativ status. Det finns dock en risk för att kemisk status inte kan behållas 2021. Denna grundvattenförekomst, en rest av Stockholmsåsen, har inget reellt skydd och ligger till stor del på hårdgjord mark och på enskild tomtmark.

Ekologisk status

Ekologisk status bedöms i fem klasser; hög, god, måttlig, otillfredsställande samt dålig status. Klassificeringen av ekologins status i vattnet görs genom en utvärdering av biologiska, fysikalisk-kemiska och hydromorfologiska parametrar. De ger svar på sammansättning av djur- och växtsamhällen, vattenkemiska parametrar som pH, näringsämnen, olika miljögifter med mera. Hydromorfologin beskriver hur vattenområdet ser ut och är format (av vattnet). De biologiska faktorerna väger tyngst vid bedömningen och den parameter som har sämst status är styrande och avgör sammanvägd status.

Kemisk status

Vid klassificering av kemisk status i ytvatten bedöms de i någon av klasserna god respektive uppnår ej god. För att göra bedömningen utgås från de gränsvärden som beslutats på EU-nivå för de 33 gemensamma, prioriterade ämnena (eller grupp av ämnen, där varje molekylvariant kallas kongen, med mycket små skillnader inom gruppen, till exempel en kloratom på en annan position inom dioxinmolekylen) samt åtta övriga ämnen. Alla dessa utgör en del av den stora grupp som allmänt benämns miljögifter.

Ingen av Tyresös ytvattenförekomster uppnår god kemisk status. Det beror på förekomsten av kvicksilver eller kvicksilverföreningar i vattnen, det är i sig allmänt för Sverige. I Drevviken och vattendraget Tyresån finns höga halter av pentabromerad difenyleter (PBDE) ett flamskyddsmedel samt tributyltenn (TBT), ett ämne som tidigare använts i båtbottnfärger. Eftersom dessa ämnen finns i vattendraget Tyresån, så omfattas också alla nedströms sjöar: Långsjön, Tyresö-Flaten, Albysjön och Fatburen.

För alla vattenförekomster så gäller ett krav på att dessa inte får försämrats vad gäller tillstånd.

Undantag från MKN

I de fall när statusklassning görs om inför ny förvaltningscykel och det då finns vattenförekomster som inte kommer nå god status, kan undantag ges av Vattenmyndigheten. Det finns fyra typer av anledningar för att ge undantag:

Tidsfrist - förlängning av tid till att kvalitetskraven ska vara uppfyllda.

Mindre stränga kvalitetskrav - kan ges undantag för mindre avvikelser från god status.

Nya verksamheter - kan under vissa betingelser ges dispens från att god status uppnås eller att ge försämrade status.

Tillfällig försämring - gäller nuvarande status och omfattar oförutsedda händelser som olyckor och naturkatastrofer.

Vattenmyndigheten kan ge undantag från bestämmelserna under följande skäl:

Tekniskt omöjligt – teknik saknas för åtgärd, åtgärder tidsödande, kunskapsbrist för åtgärd etc.

Orimliga kostnader – otillräckliga resurser hos myndighet för att hantera åtgärder. Mer omfattande åtgärd som inte har någon finansiering. Åtgärd kan vara ogenomförbar genom att aktuell lagstiftning är otillräcklig. Åtgärden är ur ett samhällsperspektiv ekonomiskt orimlig i jämförelse med sin nytta.

Vatten är tröga system

Det bör betonas att åtgärder i vatten oftast tar lång tid från start av genomförandet till att åtgärdens effekt kan ses och kan avspeglas i en höjd vattenstatus.

Vattenmyndighetens redovisade krav på åtgärder i kommunerna (sidan 1 i åtgärdsprogrammet):

* Årligen redovisar kommunen till myndigheten vilka åtgärder som genomfört, pågår eller är planerade för att säkerställa att MKN för vatten inom kommunens område följs (kommunen, SMOHF).

* Bedriva tillsyn och prövning av olika miljöfarliga eller miljöstörande verksamheter eller av förorenade områden (SMOHF).

- * Utföra tillsyn av jordbruk och hästhållning så att utsläppen av gödningsämnen minskar (SMOHF, Länsstyrelsen).
- * Ställa krav på hög skyddsnivå för enskilda avlopp för att se till att recipienten kan behålla eller höja statusklassificeringen till MKN (SMOHF).
- * Utföra tillsyn av kommunala ledningsnätet och småskaliga reningsverk. Införa krav på ökad rening för att bidra till att recipienten kan klara MKN (kommunen, Stockholm vatten).
- * Vid behov utföra åtgärder för biomanipulation, behandling av näringsbelastade sediment och liknande. Biomanipulation kan avse exempelvis odling av vattenväxter och musselodlingar (-).
- * Säkerställa långsiktigt skydd av kommunens vattenförsörjning (kommunen, Stockholm vatten).
- * Kommunen behöver utveckla översikts- respektive detaljplaneringen, prövningen enligt plan- och bygglag så att MKN följs (kommunen).
- * Kommunen behöver ta fram vatten- och avloppsplaner i de områden där vattenförekomsterna inte följer eller riskerar att inte följa MKN för vatten (kommunen, Tyresåns vattenvårdsförbund).
- * Kommunen behöver inventera, planera och utföra åtgärder mot vandringshinder för fisk och andra vattenlevande organismer vid vägpassager och dammar (kommunen, Tyresåns vattenvårdsförbund, andra myndigheter).

Åtgärdsprogram för Tyresån och Kalvfjärden

Samrådsmaterialet från Vattenmyndigheten som berör specifikt ovanstående vattenförekomster är en bilaga till åtgärdsprogrammet för Norra Östersjöns vattendistrikt. I distriktet finns 84 åtgärdsområden. Syftet med detta samrådsmaterial är att förtydliga åtgärder som kommunen och övriga myndigheter behöver vidta för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna infrias i detta åtgärdsområde.

Åtgärdsområdet är tätbefolkat, det avspeglas i vattenkvaliteten i de större, centrala slättsjöarna i vattensystemet men även i primärrecipienterna Kalvfjärden och Ällmorafjärden. Inom Tyresån finns betydande ekologiska och vattenkemiska problem kopplat till övergödning, effekter av äldre tiders sjösänkingsföretag för att vinna jordbruksmark samt justerade och reglerade sjötrösklar.

För att minska övergödningen i en stor del av vattnen behövs kraftfulla åtgärder för att begränsa näringsbelastning från dagvatten. Andelen hårdgjord mark behöver minska och behållande av befintlig naturmark i tätort för att dämpa påverkan på sjöarna av näringsrikt dagvatten.

I Tyresån finns ett trettiotal vandringshinder för fisk och andra organismer. För att skapa fri rörlighet för dessa arter krävs att vandringshinder rivs ut eller att fisktrappor, omlöp etcetera anläggs.

Inget av åtgärdsområdets ytvatten uppnår god kemisk status, precis som i övriga Sverige. Det beror på de förhöjda halter av kvicksilver eller kvicksilverföreningar som kan ses i dessa miljöer. I flera av de större sjöarna, däribland Drevviken, överskrids gränsvärdena för miljögifter som polybromerade difenyletrar (PBDE) och tributyltenn (TBT). Drevviken har även höga halter av ammoniak. Genom fortsatt tillsyn och omprövning av tillstånd för verksamheter inom avrinningsområdet, högre krav på dagvattenrening, enskilda avlopp och anläggande av båtbottnentvättar är åtgärder som föreslås ge resultat för att lösa dessa problem.

Grundvattenförekomsten Trollbäcken, lokal resterande del av Stockholmsåsen har god kemisk status, förekomsten riskerar dock att förlora god status till 2021 beroende på närliggande förorenade områden samt av högre kloridvärden på grund av vägsaltning. Utredning om påverkansgrad från vägar och tätort och åtgärdsbehov behöver klarläggas.

För att nå MKN i åtgärdsområdet behövs fram för allt att senast 2018:

- Tyresåns kommuner ser till att näringsbelastningen från kvarvarande enskilda avlopp minskar. Havs- och vattenmyndigheten behöver besluta om nya styrmedel för detta.
- Tyresåns kommuner ser till att fosforutsläppen från reningsverk (direkt till Saltsjön via Stockholms ström), dagvatten och avloppsledningsnätet ytterligare sänks. Naturvårdsverket behöver besluta om ytterligare styrmedel för att åtgärder kan ske i tillräcklig grad för att ge minskad fosforbelastning.
- Tyresåns kommuner behöver bedriva tillsyn så att utsläpp av miljöfarliga ämnen minskar och MKN följs.
- Länsstyrelsen i Stockholm behöver genomföra tillsyn och prövning för att säkerställa trettiotalet fria vandringsvägar i åtgärdsområdet. Havs- och vattenmyndigheten har till uppgift att vägleda Länsstyrelsen om tillämpningen av Kammarkollegiets strategi för fysisk påverkan i arbetet med tillsyn och prövning av vattenverksamheter.

- Havs- och vattenmyndigheten behöver besluta om nya styrmedel så ekologiskt funktionella kantzoner kan anläggas på två platser inom åtgärdsområdet.
- Länsstyrelsen i Stockholms behöver i samråd med kommunerna säkerställa en hållbar vattenförsörjning däribland inrätta vattenskyddsområden för grundvattenförekomsterna Handen, Vendelsö, Vendelsömalm och Trollbäcken.

Åtgärder i kommunen under innevarande period (2009-2015)

Tyresö kommun har under innevarande period byggt några mindre dagvattendammar och andra småskaliga åtgärder i samband med omvandling av fritidshusbebyggelse. Kommunal VA-försörjning i dessa områden är en viktig del i arbetet för att minska belastningen på närliggande recipienter, främst Kalvfjärden. Störst andelen av näringsämnesbelastningen till Kalvfjärdenbassängen kommer från Tyresås utlopp.

Kommunen har även inrättat naturreservat vid Ällmorafjärden och har ett pågående arbete med att inrätta ytterligare ett reservat, beläget vid Kalvfjärden. Kommunen har under senare år ställt mer långtgående krav om gröna tak och liknande åtgärder vid detaljplanläggning för att minska andelen hårdgjorda ytor inom de nya detaljplanerna och där med lägre föroreningshalter i dagvatten. I kommunen har provats att installera nyare, mindre dagvattenreningsåtgärder som till exempel så kallade "Curves". En åtgärd som ger fördröjning av dagvatten i trafikmiljön.

Samhällsbyggnadsförvaltningens synpunkter på remissen

Sammantaget är det ett stort och gediget arbete nedlagt i samrådshandlingar och i den digitala databasen VISS. Samhällsbyggnadsförvaltningen har dock några synpunkter på planerna.

Förslag till förvaltningsplan

Större fokus för dagvatten och enskilda avlopp i tätorten.

Allmänt kan sägas att planen är lätt att hitta i men att materialet är mycket omfattande. I kapitlet om de stora utmaningarna i Norra Östersjöns vattendistrikt (sidan XI) bör dagvattenfrågorna synliggöras i texten. Påverkan från jordbruket är en mycket stor faktor i distriktet men i tätorterna och då i

synnerhet i Stockholmsregionen så utgör dagvattnets påverkan på de tätortsnära vattnen en mycket större andel lokalt i distriktet, i Tyresån och Kalvfjärden etc står dagvattnet för 75-80% av påverkan på vattnen. I Kalvfjärden upp till 90-95%. Med växande kommunbefolkning så är dagvattnet vår centrala vattenmiljöfråga i Tyresö, därefter förekomsten av kvarvarande enskilda avlopp.

Kommunen har ytvatten som tillhör kustvattenområdena (ingår alltså inte i Tyresån eller Åvaån) och som är i behov av olika åtgärder. Eftersom de är tätortsnära och har höga vattenanknutna värden så är önskvärt att dessa mindre vattenområden kan komma med i kommande vattenförvaltningscykler.

Förslag till åtgärdsplan

Trafikverkets ansvar för dagvattenåtgärder bör tydliggöras.

I programmet saknas Trafikverkets betydelse som markägare och verksamhetsutövare att ta ansvar för sina vägsystem och dagvattenåtgärder för dessa. I Tyresö främst för de regionala vägarna Gudöbroleden och delar av Tyresövägen.

Värdefullt med fler fria vandringsvägar i sjösystemen.

Finansiering av åtgärder för att ge fria vandringsvägar vid dämmen och därmed högre ekologisk status bör prioriteras. Förvaltningen anser det av stor vikt för att kunna uppfylla vattendirektivets krav på god ekologisk status är att fria vandringsvägar för fisk och andra organismer kan återskapas. I förslaget omnämns att kommuner ska ta större ansvar för vandringshinder vid vägtrummor och liknande.

För Tyresö och säkert fler kommuner som har vandringshinder för fisk och andra vattenorganismer i lokala sjösystem som är önskvärt att avhjälpa så behövs ett ökat engagemang för frågan från Länsstyrelsen och Vattenmyndighetens sida då detta är en central punkt för att få en godkänd ekologisk status för många vattenförekomster i våra vatten. Syftet med dessa åtgärder är att undanröja endast vandringshindret alternativt för återställande av utlopp från av dammanläggningar.

Bra projekt kan stoppas av att det saknas ekonomi för åtgärden, önskvärt är att Vattenmyndigheterna i någon form kan arbeta för att upprätta en fond för att

underlätta åtgärder genom delfinansieringslösningar för prioriterade projekt som bedöms ge stora vattenmiljövinster.

Skyddad naturmark ger även fortsatt skydd för våra vatten.

Nyttan av skyddad natur är en viktig parameter även för att behålla eller uppnå god status i våra vatten, Tyresö kommun avser fram över att inrätta flera nya naturreservat som också gynnar vattenkvaliteten i de nedre delarna av Tyresån och i fjärdarna. Detta genom att naturmark inte bebyggs eller på annat sätt får förändrad markanvändning.

Mindre vatten redovisade i Vatteninformationssystem Sverige.

Förvaltningen anser det vara mycket bra att även en del av de mindre sjöarna nu redovisas i databasen VISS.

Åtgärdsbilagan för Tyresån-Kalvfjärden.

Större fokus för dagvatten och enskilda avlopp i tätorten behövs för dess avrinningsområden. Se vidare under synpunkter under förvaltningsplanen.

.....

HARO	SE62000	SE62000	SE62063	SE62063	SE000	SE000
Vattenförekomst	Drevviken	Tyresån	Långsjön-Åva	Stensjön-Åva	Kalvfjärden	Ällmorafjärden
EU-ID	SE656793-163709	SE656944-164051	SE656640-164224	SE656515-164330	SE591280-182070	SE591160-182400
Ekologisk status 2014	Måttlig	Dålig	God	God	Måttlig	Måttlig
Kvalitetskrav, tidpunkt	God ekologisk status 2021	God ekologisk status 2021	God ekologisk status	God ekologisk status	God ekologisk status 2027	God ekologisk status 2027
Kem. ytvattenstatus 2014	Uppnår ej god kem. ytvattenstatus	Uppnår ej god kem. ytvattenstatus	Uppnår ej god kem. ytvattenstatus	Uppnår ej god kem. ytvattenstatus	Uppnår ej god kem. ytvattenstatus	Uppnår ej god kem. ytvattenstatus
Kvalitetskrav	God kem. ytvattenstatus undantag tributyltenn, Hg och PBDE.	God kem. ytvattenstatus undantag tributyltenn, Hg och PBDE.	God kem. ytvattenstatus med undantag för Hg	God kem. ytvattenstatus med undantag för Hg	God kem. ytvattenstatus med undantag för Hg	God kem. ytvattenstatus med undantag för Hg
Tidsfrist	God kemisk ytvattenstatus 2027 för PBDE. God kemisk ytvattenstatus 2021 för Tributyltenn.	God kemisk ytvattenstatus 2021 för Tributyltenn. God kemisk ytvattenstatus 2027 för PBDE.				
Mindre strängt krav	Uppnår ej god kem. ytvattenstatus för Hg	Uppnår ej god kem. ytvattenstatus för Hg.	Uppnår ej god kem. ytvattenstatus för Hg	Uppnår ej god kem. ytvattenstatus för Hg	Uppnår ej god kem. ytvattenstatus för Hg	Uppnår ej god kem. ytvattenstatus för Hg
Kompletterande krav för skyddade områden	Tillfredställande badvattenkvalitet			Gynnsam bevarandestatus	Gynnsam bevarandestatus	

HARO	SE000	SE000	SE000	SE000	SE000	SE62000
Vattenförekomst	Vissvass-fjärden	Åvaviken	Gränöfjärden	Ingaröfjärden	Erstaviken	Trollbäcken
EU-ID	SE591090-182300	SE591050-182320	SE591050-182740	SE591300-182800	SE591400-182320	SE656964-163653
Ekologisk status 2014	Måttlig	Måttlig	Måttlig	Måttlig	Måttlig	
Kvalitetskrav, tidpunkt	God ekologisk status 2027	God ekologisk status 2027	God ekologisk status 2027	God ekologisk status 2027	God ekologisk status 2027	
Kem. ytvattenstatus 2014	Uppnår ej god kem. ytvattenstatus	Uppnår ej god kem. ytvattenstatus	Uppnår ej god kem. ytvattenstatus	Uppnår ej god kem. ytvattenstatus	Uppnår ej god kem. ytvattenstatus	
Kvalitetskrav	God kem. ytvattenstatus med undantag för Hg	God kem. ytvattenstatus med undantag för Hg	God kem. ytvattenstatus med undantag för Hg	God kem. ytvattenstatus med undantag för Hg	God kem. ytvattenstatus med undantag för Hg	
Tidsfrist						
Mindre strängt krav	Uppnår ej god kem. ytvattenstatus för Hg	Uppnår ej god kem. ytvattenstatus för Hg	Uppnår ej god kem. ytvattenstatus för Hg	Uppnår ej god kem. ytvattenstatus för Hg	Uppnår ej god kem. ytvattenstatus för Hg	
Kompletterande krav för skyddade områden	Gynnsam bevarandestatus	Gynnsam bevarandestatus		Tillfredsställande badvattenkvalitet	Tillfredsställande badvattenkvalitet	
Kvantitativ status 2014						God kvantitativ status
Kvalitetskrav, tidpunkt						God kvantitativ status
Kem. grundvattenstatus 2014						God kem. gr.vattenstatus
Kvalitetskrav						God kem. gr.vattenstatus